Spotkanie Zespołu ds. Kobiet przy NRA z dr Sylwią Spurek

Zespół ds. Kobiet przy Naczelnej Radzie Adwokackiej spotkał się 28 października z dr Sylwią Spurek, zastępczynią Rzecznika Praw Obywatelskich. Rozmowy dotyczyły zagadnień przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć.

Spotkanie rozpoczęła przewodnicząca Zespołu adw. Katarzyna Gajowniczek-Pruszyńska. Podsumowała ponad dwuletnią działalność Zespołu, który zorganizował m.in. dwie ważne konferencje. Pierwsza z nich odbyła się w dniu 16 kwietnia 2015 roku pt. „Przegląd orzecznictwa polskiego i międzynarodowego z zakresu dyskryminacji ze względu na płeć" w Sejmie. Kolejna konferencja odbyła się 15 października 2016 roku i dotyczyła „Praktycznych aspektów obowiązywania Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej". Trzecia konferencja zaplanowana jest na 5 listopada i dotyczyć będzie „Społecznego i prawnego wymiaru mowy nienawiści w internecie". Mecenas Gajowniczek-Pruszyńska wyraziła nadzieję, że w przyszłości Zespół będzie mógł nadal funkcjonować, samodzielnie lub w ramach działalności Komisji Praw Człowieka przy NRA.

Skorzystała też z okazji, by podziękować adw. Anisie Gnacikowskiej, przewodniczącej Komisji Edukacji Prawnej przy NRA oraz adw. Mikołajowi Pietrzakowi przewodniczącego Komisji Praw Człowieka przy NRA, za wsparcie w działaniach Zespołu.

Dr Sylwia Spurek, zastępczyni RPO, omówiła zakres działalności Rzecznika Praw Obywatelskich, który od 2011 roku jest tzw. organem równościowym na gruncie dyrektyw antydyskryminacyjnych Unii Europejskiej. RPO monituje wszelkie przejawy dyskryminacji (ze względu na: płeć, niepełnosprawność, rasę, wiek, orientację seksualną, narodowość, wyznanie itd.) i podejmuje przeciwdziałania. Jeśli chodzi o dyskryminację ze względu na płeć, RPO upomina się o równe traktowanie mężczyzn i kobiet w pracy, w życiu publicznym, w sferze prywatnej i w służbie zdrowia.

Dr Spurek podkreśliła, iż nadal niewiele osób ma

świadomość tego, że dotyka je dyskryminacja. Według badań przeprowadzonych przez RPO, jedynie kilkanaście procent ofiar dyskryminacji zwraca się o pomoc do odpowiednich instytucji, ponieważ nie wierzą w ich skuteczność. Warto więc upowszechniać informacje, że np. RPO ma konkretne kompetencje i narzędzia do dochodzenia praw osób pokrzywdzonych – o ile one same zgłoszą się o pomoc.

Dr Spurek przypomniała, że to obecny Rzecznik Praw Obywatelskich, dr Adam Bodnar, powołał zespół, który wypracował jednolite procedury rozpatrywania skarg dotyczących przemocy w rodzinie. To o tyle ważne, że przemoc w rodzinie to jedyny rodzaj spraw, gdzie ofiara i sprawca mają stały oraz bezpośredni kontakt.

RPO zajmuje się także m.in. kwestiami związanymi ze zdrowiem kobiet ciężarnych, komfortu podczas porodu. Przykładowo, dostęp do znieczulenia zewnątrzoponowego w Polsce ma średnio 25% rodzących. Kobieta w szpitalu dostaje do podpisu druk, by wyraziła zgodę na wszystkie zabiegi okołoporodowe, jednak bez informacji na jakiego rodzaju zabiegi zgadza się *in blanco*.

RPO ma za sobą już kilkanaście wystąpień do poszczególnych ministerstw, m.in. o wprowadzenie telefonu zaufania dla ofiar przemocy, który byłby czynny 24 godziny na dobę. Bioro RPO wielokrotnie zwracało się też o wprowadzenie mechanizmu natychmiastowej i czasowej izolacji sprawcy od ofiary przemocy w rodzinie. Chodzi o policyjny nakaz opuszczenia lokalu przez sprawcę, zakaz zbliżania się i kontaktu. Obecnie o izolacji sprawcy od ofiary decyduje sąd, ta izolacja nie jest zatem natychmiastowa i nie chroni ofiary.

Dr Spurek, która stara się o wprowadzenie takich przepisów od 2003 roku, poinformowała, że RPO otrzymał pisemną deklarację Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, że natychmiastowy nakaz izolacji zostanie wprowadzony.

Adw. Marta Tomkiewicz zapytała, czy w Europie funkcjonują policyjne nakazy izolacji sprawcy? Taki nakaz od 20 lat stosowany jest w Austrii: nakaz opuszczenia lokalu dla agresora wydają na 14 dni policjanci, nawet jeśli ofiara wycofuje zgłoszenie. Od decyzji policjantów przysługuje odwołanie, które rozpatruje sąd. Po 14 dniach nakaz izolacji może również przedłużyć sąd.

Austriacka policja przechodzi specjalne szkolenia. Jednocześnie organizacje pozarządowe już w pierwszej dobie po zdarzeniu obejmują ofiarę kompleksową pomocą. Sprawca kierowany jest też do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych, gdzie uczy się jak opanować agresję.

Zdaniem adw. Karoliny Kuszlewicz, warto jednak zastanowić się nad tym, by zapewnić osobie podejrzanej stosowanie przemocy domowej minimalną ochronę socjalną, co jest szczególnie ważne w sytuacji fałszywego oskarżenia. Jednak dr Spurek podkreślała, że państwo powinno przede wszystkim dawać jasny sygnał, że stoi po stronie ofiary.

Zastępczyni RPO przypomniała, iż 25 listopada zaczyna się kolejna światowa edycja Dni działań przeciwko przemocy ze względu na płeć (25.11-10.12 2016). Celem akcji jest uświadamianie, że prawa kobiet są tożsame z prawami człowieka.

Dr Spurek mówiła też o potrzebie zaangażowania w przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć większej liczby osób z określonym autorytetem, wiedzą, znajomościami, kompetencjami. Odczuwalny jest brak mężczyzn zaangażowanych przeciwko przemocy wobec kobiet. W Polsce działają dwie sformalizowane grupy mężczyzn: *Mężczyźni przeciw przemocy* i *Głosy przeciw przemocy*. Dr Spurek zachęcała do aktywności na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec kobiet mężczyzn-adwokatów.

Adw. Mikołaj Pietrzak, przewodniczący Komisji Praw Człowieka przy NRA, nawiązał do tematu przemocy domowej. Przypomniał, że ofiary – kobiety są często ekonomicznie zależne od swoich partnerów, stąd mają ograniczone możliwości sięgania po pomoc prawną. Zwrócił uwagę, że system pomocy prawnej nie uwzględnia takich sytuacji. Zdaniem mecenasa Pietrzaka, Adwokatura powinna wzmocnić dostęp do pomocy prawnej dla tzw. wrażliwej grupy, jaką są kobiety dyskryminowane. Dr Spurek przyznała, że nie tylko Polska ma lukę w państwowym systemie prawnej ochrony ofiar przemocy.

W dyskusji poruszano też kwestię potrzeby odpowiedniego przeszkolenia funkcjonariuszy policji, ale także prokuratorów i sędziów, by z wrażliwością podchodzili do spraw ofiar przemocy. Jeśli bowiem osoba poszkodowana spotka się z

brakiem zrozumienia lub nawet nieodpowiednim potraktowaniem, nie zgłosi się więcej po pomoc. Ważną kwestą jest także przesłuchiwanie np. ofiary gwałtu. Niedopuszczalne jest, by przesłuchanie miało miejsce w kilka miesięcy po przestępstwie, co czasem ma miejsce. Omawiano także ewentualne obszary współpracy RPO z Adwokaturą w kwestii przeciwdziałania dyskryminacji.

Na zakończenie spotkania adw. Gajowniczek-Pruszyńska odczytała list adw. Andrzeja Zwary, prezesa NRA, który podziękował całemu Zespołowi ds. Kobiet za działalność w mijającej kadencji.

Przewodnicząca z kolei podziękowała członkiniom Zespołu za współpracę, zaangażowanie oraz pomoc. Szczególne podziękowania zostały złożone, m.in. na ręce adw. Marty Tomkiewicz, adw. Sylwii Gregorczyk-Abram, adw. Karoliny Kuszlewicz, adw. Małgorzaty Mączki-Pacholak, apl. adw. Zuzanny Warso, r.pr. Zuzanny Rudzińskiej-Bluszcz i - nieobecnej na spotkaniu - adw. Katarzyny Ząbkiewicz.

Na zakończenie adw. Gajowniczek-Pruszyńska wręczyła dr Spurek oraz członkiniom Zespołu książkę Aleksandra Mogilnickiego „Wspomnienia adwokata i sędziego” z dedykacjami od Prezesa NRA.

